

گزارش نوزدهمین کنگره جهانی نفت

◀ ابراهیم قزوینی *

شورای جهانی نفت هر سه سال یکبار، یک کنگره جهانی نفت را به عنوان اصلی‌ترین همایش بین‌المللی در عرصه نفت و گاز سازماندهی و برگزار می‌کند. نوزدهمین کنگره جهانی نفت با شعار دنیا در حال گذار، تحویل انرژی برای رشد پایدار (World in Transition, Delivering Energy for Sustainable Growth) همزمان با هفتاد و پنجمین سالگرد تأسیس شورای جهانی نفت از روز یکشنبه ۹ تیرماه الی پنجشنبه ۱۳ تیرماه سال ۱۳۸۷ در شهر مادرید اسپانیا برگزار گردید. کنگره نوزدهم توسط خوان کارلوس پادشاه اسپانیا و با حضور نمایندگان تمامی کشورهای عضو در شورای جهانی نفت افتتاح شد و پس از پنج روز تبادل افکار و نظرات در مراسم اختتامیه، پرچم کنگره به کمیته ملی کشور قطر (میزبان دوره بعدی کنگره در سال ۲۰۱۱) واگذار گردید و کنگره در روز پنجشنبه سوم جولای به کار خود خاتمه داد. در نوزدهمین کنگره جهانی نفت، علاوه بر سخنرانی ۱۸ وزیر نفت و انرژی از کشورهای مختلف جهان، ۲۲ نشست علمی، ۱۲ میزگرد و ۱۲ برنامه با موضوع بهترین تجارب برگزار گردید. در این کنگره ضمن بررسی آخرین یافته‌های پژوهشی در بخش علوم، فن‌آوری، اقتصاد و مدیریت صنایع بالادستی و پایین

از سال ۱۳۸۳ دبیرخانه کمیته ملی جمهوری اسلامی ایران در شورای جهانی نفت، به مدیریت پژوهش و فناوری انتقال یافت و دکتر عمادی مدیر پژوهش و فناوری، به عنوان نایب‌رئیس کمیته ملی جمهوری اسلامی ایران در شورای جهانی نفت منصوب گردید. در رأی‌گیری سال ۲۰۰۵ میلادی، ایشان به عنوان عضو CPC شورای جهانی نفت نیز انتخاب شدند. حضور وی در جلسات CPC موجب گردید که بخشی از مسائل و نقطه نظرات صنعت نفت ایران نیز به عنوان اصلی کنگره اضافه شود که از آن جمله می‌توان برگزاری نشست علمی «مخازن کربناته» را نام برد. دریافت جایزه تعالی در پژوهش، کسب مقام اول در ارسال مقالات علمی، اختصاص یک ساعت سخنرانی به وزیر محترم نفت و معاونین ایشان، دریافت دو جایزه در بخش دانشجویی، برگزاری دهها جلسه کارشناسی قبل از برگزاری کنگره، توزیع منطقی موضوعات کنگره در سطح صنعت نفت و دانشگاه‌های کشور، ایجاد زمینه‌های لازم برای حضور چشمگیر و مؤثر کارشناسان ایرانی در نوزدهمین کنگره، از جمله دیگر اقداماتی بوده که در سالیان اخیر سابقه نداشته است. در ادامه خلاصه‌ای از نتایج نوزدهمین کنگره جهانی نفت می‌آید:

۲۲

اکتشاف و تولید

نشریه فنی تخصصی
شرکت ملی نفت ایران

* مدیریت پژوهش و فن‌آوری

دستی نفت، دلایل افزایش بهای بی‌سابقه نفت، تحولات شگرف صورت گرفته در فن‌آوری‌های اکتشاف و تولید، روش‌های ازدیاد برداشت از مخازن، بهینه‌سازی مصرف سوخت و کاهش شدت مصرف انرژی، تغییرات جوی و راه‌های مقابله با آلودگی‌های زیست محیطی، آب و مسائل مربوط به جوانان مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

اهم موضوعات مطرح شده در کنگره

کنگره نوزدهم در چهار محور اصلی بالادستی، پایین‌دستی، پتروشیمی، گاز طبیعی، منابع تجدیدپذیر شونده و مدیریت صنعت برگزار گردید.

از جمله مباحثی که در حوزه بالادستی مورد بررسی قرار گرفت می‌توان به روش‌های جدید اکتشاف، روش‌های ازدیاد برداشت از میادین، کاربرد روش‌های پیشرفته استخراج و بهره‌برداری در توسعه میادین، منابع نفتی غیرمتعارف، پایش مخازن هیدروکربوری، مخازن کربناته، تجارب به‌دست آمده از اکتشاف منابع بسیار بزرگ هیدروکربوری در دهه‌های گذشته، برآورد و تخمین منابع نفت و گاز جهانی، روش‌های پیشرفته حفاری و تکمیل چاه، جستجو برای اکتشاف مخازن هیدروکربوری جدید، وضعیت مخازن و منابع هیدروکربوری موجود، منابع هیدروکربوری واقع در اعماق بسیار زیاد (خشکی و دریا) اشاره نمود.

در بخش پایین‌دستی، آخرین روش‌ها در تبدیل نفت سنگین، فرآیندهای جدید در افزایش تولید سوخت دیزل/بنزین در پالایشگاه‌ها، آخرین پیشرفت‌ها و فرآیندهای جدید گوگردزدایی، خوراک‌ها و نفت خام غیرمتعارف برای پالایشگاه‌ها، پالایشگاه‌ها در عصر دیجیتال، قدم‌های بعدی در اتوماسیون، کنترل و بهینه‌سازی، پیشرفت و تولید الفین، توسعه ظرفیت‌های پالایشگاهی، استراتژی‌های کیفیت سوخت خودروها در آسیا، روش‌های نوین بهینه‌سازی انرژی در پالایشگاه‌ها، کیفیت سوخت خودروها، قانون‌گذاران و نظرات دست‌اندرکاران صنعت، سوخت‌های زیستی و فرآورده‌های نفتی، رقابت یا تکمیل یکدیگر، مدیریت ایمنی در پالایشگاه‌ها مورد بررسی قرار گرفت.

در حوزه گاز طبیعی و منابع انرژی تجدیدپذیر، گازهای سوختی غیرمتعارف، آخرین دستاوردها در منابع انرژی تجدیدپذیر (انرژی

پاک و انرژی خورشیدی)، پیشرفت‌های اخیر در سوخت‌های زیستی، گاز طبیعی به عنوان سوخت خودروها، موازنه تولید و تقاضا در تأمین گاز طبیعی، مباحثی در مورد LNG و GTL، نقش منابع انرژی تجدیدپذیر در تأمین انرژی، مروری بر تکنولوژی‌های تبدیل گاز به مایع (GTL)، چالش‌های انتقال گاز، هیدروژن به عنوان سوختی برای آینده، امنیت تأمین گاز برای اروپا، متان با منشاء زغال سنگ و محدودیت‌های زیست محیطی بررسی شد.

در حوزه مدیریت صنعت، بهترین رویه در گزارش‌دهی، چالش‌ها و فرصت‌ها در بازار خرید و فروش، سهم تولید گازهای گلخانه‌ای (GHG)، مباحث HSE در صنعت نفت و گاز، جذب و حفظ متخصصین آینده انرژی در صنعت، تجارب حاصل از مقابله با آثار بلایای طبیعی، جذب و ذخیره کربن، محدودیت‌های سیاسی، فنی و اقتصادی، مدیریت ریسک، شفافیت و سیستم مدیریت باز، شرکت‌های نفتی ملی و بین‌المللی، اثرات زیست محیطی صنعت، ابعاد پروتکل کیوتو، جغرافیای سیاست نفت و گاز - استفاده از منابع نفتی به عنوان ابزارهای سیاسی، مورد بررسی قرار گرفت.

شرکت ملی نفت ایران و نوزدهمین کنگره جهانی

عمده‌ترین فعالیت‌هایی را که معمولاً توسط کشورهای عضو شورای جهانی نفت در کنگره انجام می‌پذیرد می‌توان به سه بخش تقسیم‌بندی کرد:

- حضور و سخنرانی مقامات عالی‌رتبه و مسئول در سیاستگذاری نفت و گاز؛
- ارائه مقالات تخصصی و علمی در حوزه‌های مختلف کنگره؛
- برپایی غرفه و ارائه عملکردها، تواناییها، تجارب و برنامه‌ها.

جلسات وزارتی

جلسات وزارتی شامل ۱۸ نشست بود که طی روزهای سه‌شنبه الی پنجشنبه (۱۳-۱۱ تیرماه ۸۷) صبح با حضور وزرای نفت ۱۸ کشور جهان و به منظور ارتقای افکار جهانیان نسبت به آخرین دستاوردها، توسعه‌ها و نیز آینده انرژی کشور مربوطه در حوزه‌های نفت و گاز برگزار گردید. شایان ذکر است که حدود ۳۵ نفر از وزرای نفت و انرژی کشورهای عضو در کنگره حضور داشتند که تنها ۱۸ نفر از آنان در نشست وزیران سخنرانی

نوزدهمین کنگره جهانی نفت در یک نگاه

تعداد کل شرکت کنندگان (کنگره)	۴۳۰۰ نفر
دانشجویان و متخصصان جوان	۷۰۰ نفر
وزرای از کشورهای مختلف	۳۵ نفر
تعداد مدیران ارشد	۵۰۰ نفر
کل بازدید کنندگان	۱۴۵۰۰ نفر
مساحت محل برگزاری	۳۵۰۰۰ متر مربع
مساحت بخش نمایشگاه	۱۵۳۰۰ متر مربع
شرکت‌های حاضر در نمایشگاه	۲۶۰
خبرنگاران	۵۵۰ نفر
نمایندگان رسانه‌ها	۳۱۵ نفر
سخنرانان	۵۹۰ نفر

نمودند. برنامه نشست وزیران به شرح زیر بوده است :

- روز سه‌شنبه: الجزیره، کوبا، قزاقستان، نیجریه، روسیه و ونزوئلا
- روز چهارشنبه: آنگولا، ایران، مراکش، هلند، انگلیس، و اورگوئه
- روز پنجشنبه: کانادا، کلمبیا، فرانسه، هند، قطر و عربستان سعودی

در این نشست وزیر محترم نفت جمهوری اسلامی ایران نیز همراه با معاونین خود به مدت یکساعت سخنرانی، نمودند و دیدگاه‌ها، ویژگی‌ها و توانمندی‌های صنعت نفت جمهوری اسلامی ایران را برای حاضرین در جلسه تشریح کردند.

ارائه گزارش‌های علمی

جمهوری اسلامی ایران با ارائه ۲۷۵ مقاله در بخش‌های مختلف کنگره، به رکوردی بی‌سابقه در این زمینه دست یافت. گرچه تعداد نهایی مقالات پذیرفته شده بالغ بر حدود ۱۶ عنوان گردید، اما این خود نشان از توانایی بسیار خوبی است که در محققان و پژوهشگران کشور ما وجود دارد و در صورت دریافت حمایت‌های علمی لازم، برنامه‌ریزی منسجم و رعایت برخی موارد در ارائه مطالب با استانداردهای مقالات علمی قابل قبول در مجامع جهانی، می‌توان امیدوار بود که تعداد مقالات پذیرفته شده بسیار بیش از اینها نیز باشد.

سخنرانی‌های کلیدی

این سلسله از نشست‌ها و گفتگوها هر روز صبح از ساعت ۸/۳۰ الی ۱۰/۳۰ در سالن اصلی و با حضور سخنرانان کلیدی از دولت‌های کشورهای عضو، شرکت‌های نفت و گاز و سازمان‌های مربوط به صنعت نفت انجام می‌شد که در محورهای زیر صورت گرفت:

- تحویل انرژی برای رشد پایدار- دیدگاه اروپایی (روز دوشنبه)،
- امنیت عرضه و تقاضا (روز سه‌شنبه)،
- گاز طبیعی، کالای پدیدار شده جهانی و نیز پایداری پیشرونده در صنعت نفت و گاز (روز چهارشنبه)،
- دسترسی به ذخایر و سرمایه‌گذاری در بخش زیربنایی و نیز توقعات اجتماعی از صنعت نفت و گاز (روز پنجشنبه).

جلسات ویژه

در نوزدهمین کنگره جهانی نفت جلسات ویژه ای حول موضوعات خاصی ترتیب داده شده بود که عبارت بودند از:

- آب و انرژی به عنوان شیوه‌ای پایدار (روز دوشنبه)،
- همکاری میان تولیدکنندگان و شرکت‌های خدماتی (روز سه‌شنبه)،
- مسئولیت اجتماعی، بهبود وضعیت زنان در صنعت و همچنین یکپارچه‌سازی بازار گاز (روز چهارشنبه)،
- مباحث مالی و نیز جوانان (روز پنجشنبه).

این جلسات در سالن اصلی برگزار شد و طی آن دیدگاه‌های مختلف در زمینه موضوعات کلیدی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

شایان ذکر می‌باشد که این حد از مشارکت کارشناسان و مدیران ایرانی در مباحث علمی بی‌سابقه بوده است.

علاوه بر اقدامات علمی یاد شده، نمایشگاهی نیز توسط اداره کل روابط عمومی وزارت نفت برپا گردید که در آن مسئولان وزارت نفت ضمن ارائه توانمندی‌های موجود در صنعت نفت ایران، به گفتگو با مراجعین پرداختند و به سئوالات آنان پاسخ دادند. مقامات بسیاری از غرفه ایران بازدید کردند که از جمله می‌توان به بازدید آقای النعیمی وزیر نفت عربستان اشاره نمود.

ریاست نشست‌های علمی

در پی اقدامات صورت گرفته توسط دبیرخانه کمیته ملی جمهوری اسلامی ایران در شورای جهانی نفت، ریاست یک نشست علمی و نایب رئیسی دو نشست علمی دیگر به کارشناسان ایرانی واگذار گردید. عناوین نشست‌های مزبور به شرح زیر است:

- ریاست (Chairman) نشست علمی (F6) توسط آقای مهندس مطیعی با عنوان Carbonate Reservoirs
- نایب رئیسی (Co-Chairman) نشست علمی (F18) توسط آقای دکتر پاک‌سرشت با عنوان : Monetizing underutilized gas resources (GTL, LNG)
- نایب رئیسی (Co-Chairman) نشست علمی (F8) توسط آقای مهندس آقائزاد با عنوان : New processing routes to re-balance diesel/gasoline at refineries

دریافت جایزه تعالی

در حاشیه این کنگره بیش از ۱۶۰ شرکت بزرگ بین‌المللی با حضور فعال خود برای دریافت نشان ویژه تعالی کنگره به رقابت پرداختند که شرکت پالایش گاز سرخون و قشم موفق به اخذ رتبه اول پژوهشی در بخش توسعه دانش فنی (Technical Development) و دریافت نشان ویژه تعالی پادشاهی اسپانیا (Excellence Award) در انجام پروژه پژوهشی «بررسی استفاده از سیستم شبنم خورشیدی در تصفیه پساب‌های نمکی پالایشگاه گاز سرخون» گردید و به‌عنوان شرکت برتر در انجام این پژوهش از میان تمام پژوهش‌های اعلام شده از سوی سایر